

37. Povej, kako se gojzdi varujejo in redijo.
38. Naštej vse pridelke, ki se v domačem kraju naj bolje obnašajo.
39. Napeljuj učence, kako naj se vedejo pri ptujcih.
40. Povej, kaj je storiti, kedar gori.
41. Napeljuj mladost, kako naj bo snažna (posebno ženski spol).
42. Govori o dobrih cestah, potah in ulicah.
43. Svari mladost, da ne bo poškodovala mladih dreves na prostih in očitnih krajih.
44. Govori o ljudskih vražah in praznih verah.
45. Razlagaj lepe domače pregovore.
46. Hvali dobre domače navade, in grajaj slabe.
47. Razlagaj kaj o naravnih prikazkih.
48. Povej, kako se mora človek o hudem vremenu vesti.
49. Naštej vse naj novejše koristne znajdbe.
50. Govori kaj, kako je po daljnem svetu.
51. Govori kaj o nekdanji in sedanji noši; hvali domačo dobro, grajaj ptujo nespodobno.
52. Razlagaj o družbinem življenji (družina, šola, srenja, država, cerkev, — kronovina, cesarstvo, domovina).
53. Povej kaj iz domače zgodovine.
54. Kaži hude posledke pijančevanja in poboja.
55. Nasvetovaj, kako bi se živinoreja povzdigovala.
56. Govori o terpinčenji žival.
57. Povej kaj o stavništvu (arhitekturi).
58. Priporočaj zavarovavne društva.
59. Govori kaj o dobri izreji malih otrok, o šoli, o učiteljih i. t. d.
60. Govori kaj o soseskinem samooskerbstvu (avtonomiji).

Iz dnevnika nekega starega učitelja.

19. febr. Danes je nedelja — Gospodov dan. Kako sem ga posvečeval? Delal sem več, kakor vsak delavnik. Čudno je res, da duhovni in ž njimi tudi učitelji nimamo v praznik nikoli praznika. Ves božji dan sem se potil v cerkvi in v šoli; pa je bilo tudi tako treba. V cerkvi sem orglal in pel — v šoli pa učil nedeljske učence in učenke. Če se že sploh bojim zapravljati šolskega časa, se mi to še večji greh zdi v nedeljski šoli, kateri je tako malo časa odločenega, delati je pa treba mnogo, mnogo. Danes sem razlagal učencem, kako se je treba varovati,

da se človek ne prehladi, ker sedaj kmečki ljudje zelo bole-
hajo in večidel zavoljo prehlajenja. Učitelju je treba, da je
v vseh rečeh zveden, tedaj tudi kolikor toliko v zdravniških —
saj toliko, da vé, kaj je zdravju škodljivo, kaj pa koristno.
To resnico vedno skušam, ker imam vedno dovolj prilike, da
skerbim za zdravje pri neskušeni mladini. „Zdravo telo, zdrava
duša“.

20. febr. Danes so prišli v šolo g. fajmošter in so učence
opominjevali, da naj nikar ne hodijo po gostivnicah gledat plesa,
da naj se raji doma sami kaj igrajo — postavim, po snegu
z valom i. t. d.

21. febr. Danes sem trdno sklenil, da se ne bom v šoli
jezil, ker čutim, da mi jeza škoduje, pa tudi vidim, da šoli ne
koristi.

22. febr. Človek je čudna stvar; včasih kake reči tako
želi, da misli, da ne more brez nje živeti; ko pa se mu ena
želja spolni, se mu že zopet pridruži druga, in tako gre vedno
naprej. Kaj me to uči? To mi gotovo kaže, da je človek za
kaj več vstvarjen, kakor samo za ta svet, kateri mu ne more
zadostovati.

23. febr. Večkrat sem že premišljeval, kako bi vendar
delal, da bi bili otroci bolj pazljivi in mirni; poskušal sem to
in uno, pa nobena reč mi ni prav služila; ali sedaj sem jo za-
del: otroci me radi poslušajo in malokterikrat jih je treba opo-
minjevati, da bi bili pazljivi. To skušnjo si tedaj zapišem, ta
le je: Naj boljši pomoček, da so otroci pazljivi in mirni je,
če se učitelj tako obnaša, da ga imajo otroci radi
in če tako podučuje, da ga otroci radi poslušajo.

24. febr. Prišel je postni čas. Pervo postno nedeljo so
nam duhovni gospod v cerkvi razlagali, kako mora človek več-
krat dobre sklepe ponavljati in se po njih ravhati. To me pri-
ganja, da naj si tudi jaz načertam pot, po kateri bom gotovše
hodil do svojega pravega namena, t. j., da bom učitelj v prav-
nem pomenu te lepe besede. Jaz tedaj sklepam, da bom 1) ne
le učil, ampak tudi gojil. Vse, kar koli bom otrokom govo-
ril, jim bom tako govoril, da se bo vidilo, kako sem tudi
sam pregret z resnico, ki jo drugim vtiskujem v serce. 2)
Skerbel bom, da moji nauki ne bodo segali samo do šolskega
praga, temuč tudi dalje po otrocih do odrasčenih v družine in
v sosesko. 3) Nikoli več ne bom tako nespameten, da bi otroke

učil le za šolo in šolsko spraševanje; učil in gojil jih bodem le za življenje. Pri podučevanju v književnem jeziku, ne bom tirjal samo suhih vodil, temuč gledal bom le bolj na to, da se otroci vadijo prav govoriti in pisati. Tako bodem delal tudi pri številjenji in vseh drugih naukih. 4) Izobraževal pa bodem tudi samega sebe. Za vsako šolsko uro se bodem pripravil, da nikoli ne pridem nepripravljen v šolo. Rad bodem bral dobre knjige in časopise, in nikoli ne bom zamudil nobene prilike, kjer bi mogel kaj pridobiti za svojo duševno hranilnico. 5) Se bodem skerbno varoval, da ne bom postal mlačen v svojem stanu. Iz mlačnosti izvira cela versta hudih napak in brezvestnih hudobij v vsakem stanu. 6) Se ne bodem pečal z ljudmi, ki nimajo dobrega imena. Vedno mi bo pred očmi stari slovenski pregovor, ki pravi: „Kdor se druži z mokrim bratom, ne bode dolgo suh“.

Podučno berilo za mladost.

XIV.

Naravoslovje.

(Dolge.)

2. Posebne lastnosti. Take znamenja, ki jih nimajo vse stvari in po katerih se tedaj stvari poznajo in ena od druge razločujejo, so posebne lastnosti. Taka lastnost je

a) zveza v obliki. Stvari, ki se ne dajo lahko razkrojiti, so terdne ali okrenjene, p.: kamenje, rudnine (živo srebro ne), lesovje, papir, slama, volna i. t. d. Tem stvarjem nasprotne ali tekoče stvari so: voda, vino, ol, volje i. t. d.

Druge stvari so raztegljive in se dajo tudi stiskati p.: zrak, sopar i. t. d. Terdne stvari so ali terde, mehke, vlečljive (elastične), raztegljive, šibke i. t. d. Terde stvari so p.: železo, marmelj, zlahtni kamni, steklo i. t. d. Mehke stvari so p.: vosek, vlažna ilovica, maslo, testo, loj i. t. d., ker se lahko delajo iz njih poljubne podobe. Vlečljive stvari so p.: gumilastika, napete strune, volna, žima, ker se dajo zelo stisniti, in zopet odjenjajo, ko se spustijo. Raztegljive stvari so: svinec; cin, zlato, srebro, železo. Te stvari se raztegnejo in svojo podobo spremenijo, toda se ne povernejo nazaj v prejšnjo podobo. Šibke ali pripogljive so: šibe, drat ali kovinska vlaka i. t. d., ker se dajo na več strani pripogniti, in se ne zlomijo